

UCHWAŁA Nr XXXV / 171 /2013

Rady Gminy Lubiewo

z dnia 25 stycznia 2013 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lubiewo na rok 2013.

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz.1356) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 , z 2002r. Nr 23, poz.220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz.1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, i Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz.1203 i Nr 167, poz. 1759 , z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz.1337, z 2007 roku Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz.1218, z 2008r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz.1458, z 2009r. Nr 52, poz.420 i Nr 157,poz.1241, z 2010r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz.675, z 2011r., Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz.887, Nr 217, poz.1281, oraz z 2012r.,poz. 567) Rada Gminy uchwała co następuje:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lubiewo na rok 2013 w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Lubiewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje na rok 2013 oraz podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy.

**Przewodniczący Rady Gminy
Lubiewo**

/-/ Józef Pilarski

Uzasadnienie:

Organy samorządu gminnego są zobowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożycia, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmiany obyczajów w zakresie spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. Prowadzenie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań jest w postaci opracowanego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Gminy. W związku z powyższym uchwałę uważa się za zasadną.

**Przewodniczący Rady Gminy
Lubiewo**

/-/ Józef Pilarski

Załącznik Nr 1
do Uchwały Rady Gminy Lubiewo
Nr XXXV/171/2013
z dnia 25 stycznia 2013r.

P R O G R A M

PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

dla gminy Lubiewo

na rok 2013

I. Wstęp.

II. Cel i zadania programu

III. Metryka gminy

1. Ogólna charakterystyka gminy
2. Mieszkańcy gminy
3. Rynek alkoholowy
4. Placówki funkcjonujące na terenie gminy
5. Stan zasobów w sferze rozwiązywania problemów społecznych

IV. Diagnoza stanu problemów alkoholowych

V. Zadania i kierunki działań na 2013 rok

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
2. Udzielenie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, szczególnie dla dzieci i młodzieży
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela

VI. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi

VII. Zasady wynagradzania GKRPA i Pełnomocnika ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

VIII. Podział zadań i środków finansowych na 2013 rok.

IX. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

X. Postanowienia końcowe

I. Wstęp

Ludzie piją alkohol z różnych powodów. Ogólnie ujmując, można stwierdzić, że piją go by uzyskać szybko pewne efekty. Efektami tymi mogą być zmiany zachowania i zmiany stanu świadomości, czy doprowadzenie do pojawienia się pewnych stanów o podłożu emocjonalnym. To z kolei może być wynikiem wielu rzeczy, które się dzieją lub, które się wydarzyły kiedyś w życiu danej osoby. Może to być śmierć bliskiej osoby, wypadek, jakieś traumatyczne przeżycie, z którym ta osoba nie jest sobie w stanie poradzić, konflikty z prawem, kłótnie domowe, rękoczynny wśród rodziny, znęcanie się fizyczne, emocjonalne i psychiczne. Wpływ na rozpoczęcie nałogowego picia alkoholu ma również środowisko, w którym dana osoba została wychowana. Natomiast uzależnienie od napojów alkoholowych wspomagają takie czynniki jak: łatwość dostępu alkoholu, czy tzw. "przymus picia". Przymus picia jest powszechnie obserwowany na imprezach okazjonalnych, jak wesela, czy imieniny, gdzie po prostu "wypada" się napić lub w gronie przyjaciół "jak to? ze mną się nie napijesz?! no...jednego". Po jednym jest drugi, trzeci i czwarty... Jeśli osoba nie jest asertywna, nie potrafi odmówić, no to oczywiście zaczyna pić.

Bardzo niebezpiecznym zjawiskiem jest spożywanie alkoholu przez dzieci. Niestety statystyki są zatrważające, jeśli chodzi o używanie alkoholu przez nieletnich, zwłaszcza, że problem ten zaczyna dotyczyć coraz młodsze grupy wiekowe. Po alkohol sięgają dwunasto - i dziesięciolatki, a zdarza się również, że popijają go dzieci w wieku lat ośmiu. Dlaczego dzieci sięgają po alkohol? Ponieważ picie alkoholu jest dla nich atrakcyjne, a skoro robią to dorośli to nie jest to niczym złym. Dzieci nie mają zahamowań, a alkohol powoduje u nich silniejsze efekty niż w przypadku osób dorosłych. Czują się bardziej atrakcyjni w grupie rówieśników, tacy bardziej dorośli, odczuwają wyluzowanie, a ich humor i samopoczucie ulegają zdecydowanej poprawie. Czynnikiem sprawczym są również reklamy alkoholu oglądane w telewizji, bądź wzorce, jakie dają im ich idole np. zespoły muzyczne, sportowcy itp.

Do sięgnięcia po alkohol może również przyczynić się presja ze strony rówieśników, którzy uważają, że jest to normalne, a dziecko ma poczucie, że wszyscy to robią i chcąc być takim jak inni również zaczyna pić. Ponadto wrodzona

ciekawość dziecka, chęć by zobaczyć jak to jest, skłania go do sięgnięcia po alkohol. Wspomagane jest to dodatkowo dostępnością alkoholu, nawet dla dzieci, gdyż niektórzy sprzedawcy kierowani chęcią zysku, a nie dobrem społecznym i nie przestrzegający prawa sprzedają alkohol nieletnim.

Alkoholizm zaliczany jest do nałogów, polegających na spożywaniu alkoholu w nadmiernych ilościach. Oprócz faktu, że doprowadza on osobę spożywającą alkohol, do wyniszczenia tak zdrowotnego, jak i psychicznego, ze względu na skutki, jakie ze sobą przynosi ma on również wymiar społeczny. Doprowadza on do zjawiska nazywanego alkoholową patologią społeczną, co wynika z faktu, że nałóg ten bezpośrednio dotyczy, jedną osobę, ale pośrednio biorą w nim też udział osoby znajdujące się w samym otoczeniu pijącego. Jeszcze gorzej sprawa wygląda, gdy alkohol jest nadużywany przez dwie, trzy, lub większą ilość osób w rodzinie. Niestety Polska jest krajem, gdzie spożywanie trunków alkoholowych jest czynnością powszechnie stosowaną. Najwięcej szkód przynoszą tzw. mocne alkohole, czyli piwo, wino i wódka. Jeżeli alkohol jest spożywany o wiele większych ilościach, niż wynika to z przyjętych zasad w sensie społecznym i powoduje konsekwencje chorobowe w sensie zdrowotnym to staje się on takim właśnie problemem tzn. problemem społeczno - zdrowotnym. Do nałogowego spożywania alkoholu dochodzi, jeżeli jest on wypijany przez dłuższy okres czasu w zbyt dużych ilościach.

W przypadku alkoholu bardzo często dochodzi do zjawiska zwanego współuzależnieniem. Współuzależnieni to najczęściej osoby najczęściej z najbliższego otoczenia chorego, przeważnie współmałżonkowie i dzieci. Nie mogą oni sobie poradzić z nałogiem bliskiej im osoby. A więc kupują mu (oczywiście niechętnie, ale gdy już nie może wytrzymać, "mimo wszystko", by się nie "wykończył") alkohol, usprawiedliwiają go w pracy i przed rodziną, wstydzą się za niego przed sąsiadami i społeczeństwem. Odczuwają podobne stany, do tych, które są bliskie samemu uzależnionemu, a więc są współuzależnieni. Dla takich osób również istnieją tzw. grupy samopomocy. W przypadku żon alkoholików jest to Alanon, a w przypadku dzieci, których rodzice są uzależnieni od alkoholu - Alateen. Leczenie alkoholików przeprowadzane jest w poradniach, oddziałach i zakładach odwykowych. Największym problemem jest dla uzależnionych nie tyle samo leczenie, ale niechęć do jego podjęcia. Dzięki trzeźwieniu możliwe staje się odbudowanie swoich stosunków z rodziną, kontaktów interpersonalnych z przyjaciółmi i znajomymi,

także odbudowanie swojego systemu wartości. Zanika poczucie beznadziejności, a osoby, które wyzdrowiały znów wierzą, że mogą w życiu coś osiągnąć. Ale dopiero po wytrzeźwieniu są w stanie zrozumieć, jaką przez cały czas "picia" rolę w ich życiu odgrywał alkohol.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy.

Działania w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r, Nr 70, poz. 473 z późn. zm) Ustawodawca wskazuje również zadania, jakie mają być realizowane z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o zapobieganiu narkomanii oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która wyraźnie definiuje przemoc w rodzinie jako przestępstwo i wyznacza kierunki zwalczania tej patologii. To właśnie gmina ma przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiec i minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii i przemocy.

II. Cele i zadania Programu.

Na szczeblu lokalnym działania z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych reguluje program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Jest on dokumentem uchwalanym corocznie przez Radę Gminy. Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2013 uwzględnione zostały wskazówki wynikające z „Rekomendacji do realizowania i finansowania programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2013”, które wydaje na podstawie badań i analiz Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Merytoryczną podstawą do finansowania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach Gminnego Programu są zadania określone w ustawie oraz założenia i priorytety przyjęte i zaakceptowane przez Radę Ministrów w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 - 2015.

Narodowy program wskazuje zadania realizowane przez organy administracji rządowej i Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz Państwową Agencję

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PARPA koordynuje realizację pięcioletniego Programu, a także integruje trzy obszary działań – centralny, wojewódzki i gminny - formułując spójne dla nich kategorie zagadnień i cele strategiczne.

Program tworzy bazę do realizacji integralnej polityki wobec alkoholu i przeciwdziałania negatywnym konsekwencjom jego używania. Przy opracowaniu programu uwzględniono również diagnozę lokalnych zagrożeń opracowaną przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie.

Zadania i sposoby ich realizacji określone w programie w 2013 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych oraz możliwości finansowych i kadrowych.

Podstawowym celem programu jest:

- 1) Zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów i zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu.
- 2) Przeciwdziałanie powstawaniu nowych problemów alkoholowych wśród dzieci i młodzieży na terenie gminy Lubiewo.
- 3) Zwiększenie wiedzy na temat szkód spowodowanych przez alkohol.

Cele szczegółowe:

- 1) Diagnozowanie problemów alkoholowych w gminie Lubiewo.
- 2) Udzielanie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w szkołach.
- 4) Udzielanie pomocy i wsparcia dzieciom z problemem alkoholowym.
- 5) Prowadzenie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie pomocy z problemem alkoholowym.

Realizacja powyższych działań będzie odbywała się poprzez:

- udzielanie dalszej pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom,
- udzielanie pomocy psychologicznej osobom będącym w kryzysie poprzez zatrudnienie psychologa w Rodzinnym Punkcie Pomocy Rodzinie w Lubiewie,
- realizację programu przeciwdziałania agresji (ATR) wśród dzieci i młodzieży,
- objęcie jak największej grupy uczniów uczestnictwem w zajęciach opiekuńczo – wychowawczych w świetlicach profilaktyczno-wychowawczych,
- realizację profesjonalnych programów profilaktycznych kierowanych do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów terenu gminy Lubiewo,
- prowadzenie zajęć sportowych wśród dzieci i młodzieży,

- podnoszenie kwalifikacji osób realizujących zadania w zakresie profilaktyki uzależnień m.in. poprzez organizowanie i udział w seminariach, warsztatach i innych formach szkoleń dla nauczycieli, pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych, Policji, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i służby zdrowia.

III. Metryka Gminy

1. Ogólna charakterystyka Gminy Lubiewo.

Gmina Lubiewo położona jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie tucholskim, przy drodze wojewódzkiej Łódź – Świecie – Chojnice – Koszalin. Pod względem liczby mieszkańców i powierzchni zaliczana jest do grupy gmin średnich. Obecnie gmina Lubiewo obejmuje swym zasięgiem obszar 16,280 ha, który zamieszkuje 5 883 mieszkańców.

Gmina charakteryzuje się specyficzną rozwiniętą siecią osadniczą. Funkcje ośrodka gminnego w zakresie obsługi mieszkańców pełnią dwie wsie – Lubiewo oraz Bysław, należące do grupy dużych w skali województwa, miejscowości wiejskich.

2. Mieszkańcy Gminy.

Tabela nr 1. Statystyka stałych mieszkańców wg płci i wieku (stan na dzień 30.11.2012 r.)

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-18	770	697	1467
19-60	-	1656	1656
19-65	1961	-	1961
Pow. 60	-	556	556
Pow. 65	243	-	243
Ogółem	2974	2909	5883

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC

3. Rynek alkoholowy

Na terenie gminy Lubiewo (według stanu na dzień 30 listopada 2012r.) 16 podmiotów gospodarczych prowadzi sprzedaż detaliczną i gastronomiczną napojów alkoholowych, z kolei ilość punktów sprzedaży wynosi 50 (29 punktów poza miejscem sprzedaży i 21 punktów w miejscu sprzedaży):

Ogólna liczba wydanych zezwoleń wynosi – **96**

W tym:

- a) Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży - **61** w tym:
- do 4,5% - **29**
 - od 4,5% do 18% - **19**
 - powyżej 18% - **13**
- b) Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży - **35** w tym:
- do 4,5% - **23**
 - od 4,5% do 18% - **6**
 - powyżej 18% - **6**

Średnio na jeden punkt sprzedaży przypada 118 mieszkańców gminy. Ilość zezwoleń w porównaniu do 2011 roku zwiększyła się o dwa zezwolenia..

4. Placówki funkcjonujące na terenie Gminy Lubiewo

- ❖ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubiewie;
- ❖ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- ❖ Posterunek Policji w Bysławiu;
- ❖ Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiewie z filią w Bysławiu
- ❖ Szkoły
- ❖ Świetlice w sołectwach

Tabela nr 2. Wykaz szkół na terenie Gminy Lubiewo.

L.p.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów
1.	Zespół Szkół w Lubiewie, w tym: a. Szkoła Podstawowa Lubiewo b. Szkoła Podstawowa Sucha c. Gminazjum d. Klasy „0”	349 164 21 121 43
2.	Zespół Szkół w Bysławiu, w tym: e. Szkoła Podstawowa f. Gimnazjum	357 230 127
3.	Szkoła Podstawowa w Klonowie Kl. II Kl. „0”	16 8

Razem	731
--------------	------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Referatu Oświaty i Kultury w Urzędzie Gminy.

5. Stan zasobów w sferze rozwiązywania problemów społecznych

W gminie Lubiewo działa system wspierania osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy, a także innych osób dotkniętych problemami społecznymi. Mieszkańcy mogą się zwrócić do następujących instytucji:

- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w gminie Lubiewo, składa się z 7-miu członków, którzy reprezentują różne środowiska społeczne. Komisja jest miejscem, do którego najczęściej zgłaszają się po pomoc członkowie rodzin z problemem alkoholowym, gdyż komisja podejmuje czynności zmierzające do wydania orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Do działań wynikających z instytucji prawnej zobowiązania do leczenia należą: przyjmowanie zgłoszeń o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu, wzywanie na rozmowę osób, co do których wpłynęły zgłoszenia, kierowanie osób na badania przez biegłych (psycholog i psychiatra), w przypadku, gdy wezwane osoby nie zgodzą się dobrowolnie poddać leczeniu, przygotowywanie dokumentacji związanych z postępowaniem sądowym oraz składanie wniosku o wszczęcie postępowania do sądu. Sąd Rejonowy wydaje postanowienie o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.

Do zadań Komisji należy m.in.

- inicjowanie i opiniowanie zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- wykonywanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i składanie rocznego sprawozdania Wójtowi,
- propagowanie w społeczności lokalnej abstynencji i trzeźwości,
- aktywne reagowanie na łamanie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałanie alkoholizmowi,
- opiniowanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,

- podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem i rehabilitacją osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie pomocy tym osobom i członkom ich rodzin oraz kierowanie na badanie dotyczące ustalenia uzależnienia od alkoholu,
- udzielanie pomocy kuratorom sądowym wykonującym nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu,
- współdziałanie z Kościołem Katolickim w zakresie wychowywania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
- dokonywanie kontroli placówek handlowych.

W roku 2012 odbyły się 5 ogólnych posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wysłano 15 wezwań w związku ze złożonymi wnioskami do przeprowadzenia rozmów. Komisja wydała 64 opinie w sprawie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

- **Punkt Pomocy Rodzinie „KROKUS”** w Lubiewie i w Bysławiu, w którym poradę udziela psycholog - terapeuta. Dyżury pełnione są w każdą środę od godziny 15.00 do 17.00 w Ośrodku Zdrowia w Bysławiu i od 17.15 do 20.00 w pomieszczeniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela Nr 3 Ilość osób przyjętych w Lubiewie i Bysławiu w Punkcie Pomocy Rodzinie przez psychologa-terapeutę w 2012r.

Wyszczególnienie	Lubiewo		Bysław	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Osoby uzależnione	2	14	3	11
Osoby współuzależnione	5	-	2	-
Choro psychicznie	-	1	2	1
dzieci	3	2	1	-
Ofiary przemocy	5	-	3	-
Rodzaj przemocy				
-psychiczna	5		3	
-fizyczna	5		3	
Razem	15	17	11	12

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od psychologa-terapeuty

Tabela Nr4 Liczba porad dla przyjętych osób

Wyszczególnienie	Lubiewo	Bysław

	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Osoby uzależnione	7	161	53	81
Osoby współuzależnione	16	-	5	-
Chore psychicznie	-	-	5	2
dzieci	10	4	3	-
Ofiary przemocy	15	-	16	-
Rodzaj przemocy				
-psychiczna	15		16	
-fizyczna	15		16	
Razem	48	165	82	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od psychologa- terapeuty

Punkt Pomocy Rodzinie w gminie Lubiewo pełni następujące zadania:

- motywuje zarówno osoby uzależnione, jak i osoby współuzależnione do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego;
- motywuje osoby pijącą ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnione do zmiany szkodliwego wzoru picia;
- udziela wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po leczeniu w placówce odwykowej);
- rozpoznaje zjawiska przemocy domowej, udziela stosownego wsparcia i informacji o możliwości uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
- inicjuje interwencje w przypadku diagnozy przemocy domowej; .
- diagnozuje problemy całej rodziny i planuje pomoc dla wszystkich jej członków;
- gromadzi aktualne informację na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

W gminie Lubiewo działają dwie świetlice: Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza w Lubiewie z filią w Bysławiu, Świetlica Środowiskowa „Barka” w Suchej oraz 10 świetlic wiejskich w Bysławku, Suchej, Klonowie, Wełpinie, Lubiewicach, Cierplewie, Minikowie, Trutnowie, Płazowie i Bysławiu.

W świetlicach Profilaktyczno - Wychowawczych w Lubiewie i w Bysławiu pracuje dwóch wychowawców. Ilość dzieci w Bysławiu od stycznia do czerwca - 46, a od września - 32. Z kolei w Lubiewie od stycznia do czerwca - 40, a od września - 25.

Osoby zapisane do świetlic podzielone są na grupy i pod opieką nauczyciela wychowawcy znajduje się nie więcej niż 15 wychowanków. Gminna Komisja zwróciła się do wychowawców świetlic o podanie problemów wychowawczych.

U dzieci uczęszczających do świetlic występują następujące problemy wychowawcze:

- agresja fizyczna i słowna,
- zaniedbywanie obowiązków szkolnych,
- brak szacunku do innych osób,
- konfliktowość,
- nieumiejętność radzenia w sytuacjach trudnych,
- brak zainteresowań,
- nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego.

Zasób kadrowy związany z realizacją Gminnego Programu.

- ❖ specjalista psychoterapii uzależnień i psycholog – 1 osoba;
- ❖ pedagodzy szkolni – 3 osoby;
- ❖ absolwenci studium socjoterapii posiadający pełne uprawnienia do prowadzenia grup socjoterapeutycznych – 1 osoba;
- ❖ osoby posiadające uprawnienia do realizacji programów profilaktyczno-wychowawczych:
 - a) „Spójrz inaczej” – 26 osób,
 - b) „Drugi elementarz” – 2 osoby,
 - c) „Nasze spotkania” – 13 osób,
- ❖ uczestnicy szkoleń na temat przemocy i agresji – 8 osób,
- ❖ uczestnicy szkoleń na temat agresji w szkole – 42 osoby,
- ❖ uczestnicy szkoleń Treningu Zastępowania Agresji – 6 osób,
- ❖ zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 5 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej to budżetowa jednostka organizacyjna gminy Lubiewo utworzona do realizacji zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy społecznej przeprowadza co roku analizę potrzeb i problemów mieszkańców gminy. Poniżej przedstawiono dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczące ilości osób objętych pomocą i powody jej przyznania.

Tabela Nr 5 Dane dotyczące ilości osób objętych pomocą

Powody trudnej sytuacji życiowej	W latach (ilość rodzin)		
	2009	2010	2011
Ubóstwo	276	250	246
Bezrobocie	128	113	112
Niepełnosprawność	126	105	102
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	27	26	28
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	16	10	18
Alkoholizm	2	21	7
Przemoc w rodzinie	1	3	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	24	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GOPS w Lubiewie.

Główne problemy występujące w rejonie działania to: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, trudne warunki mieszkaniowe wielu rodzin i alkoholizm.

Analiza powodów, dla których na przestrzeni ostatnich trzech lat była udzielana pomoc potrzebującym w gminie wskazuje, iż najczęściej pretendują do udzielenia pomocy społecznej problemy o charakterze materialnym, będących konsekwencją różnych trudnych wydarzeń życiowych. Niezmiennie od trzech lat, największy udział w strukturze udzielanej pomocy ma pomoc dla osób ubogich. Na drugim miejscu pod względem częstości udzielanej pomocy znajduje się pomoc z powodu bezrobocia. Duży udział w ostatnich latach ma również pomoc udzielana z powodu niepełnosprawności. Z kolei liczba przypadków udzielania pomocy z powodu alkoholizmu zwiększa się. Ich liczba nie jest wprawdzie znacząca, niemniej jednak systematyczny wzrost może świadczyć o rosnącym problemie alkoholizmu w gminie, lub może być konsekwencją lepszej diagnozy środowisk potrzebujących pomocy w tym zakresie. Alkoholizm jest na piątym miejscu wśród powodów przyznawania pomocy podopiecznym GOPS. W ocenie Gminnej Komisji Rozwiązywania

Problemy Alkoholowe problem alkoholowy dotyka większej liczby osób i rodzin, które nie są podopiecznymi pomocy społecznej, stąd też nie znajdują się w statystyce GOPS. Inne powody takie jak ubóstwo, czy bezrobocie mogą w przyszłości powodować, że i w tych rodzinach sięgnie się po alkohol jako środek na odreagowanie złej sytuacji materialnej i poczucia braku celu i sensu życia.

IV. Diagnoza stanu problemów alkoholowych

1. Spożycie alkoholu przez dorosłych w gminie

W celu określenia zjawiska nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych, jego skutków, czy mechanizmów do niego prowadzących prowadzone są różne badania, zarówno na szczeblu globalnym jak i gminy. W 2010 roku na zlecenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubiewie na terenie gminy zostały przeprowadzone badania, na podstawie, których powstała „Diagnoza lokalnych zagrożeń dla gminy Lubiewo”.

Badani mieszkańcy gminy uszeregowali problemy społeczne od najważniejszych do najmniej ważnych występujących w środowisku lokalnym. Za najważniejszy większość badanych uznała bezrobocie i związane z tym zubożenie społeczeństwa, kolejno alkoholizm, kryzys rodziny oraz kryzys norm moralnych, następnie przestępczość i problemy mieszkaniowe, natomiast na dalszych pozycjach znalazła się: narkomania, zanieczyszczenie środowiska, a na samym końcu HIV/AIDS.

- I. BEZROBOCIE
- II. ZUBOŻENIE SPOŁECZEŃSTWA
- III. ALKOHOLIZM
- IV. KRYZYS RODZINY
- V. KRYZYS NORM MORALNYCH
- VI. PRZESTĘPCZOŚĆ
- VII. PROBLEMY MIESZKANIOWE
- VIII. NARKOMANIA
- IX. ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA
- X. HIV/AIDS

Wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinna podejmować Gminna Komisja w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Kwestie te poruszono również w przeprowadzonych w 2002 r. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badaniach „Problemy alkoholowe na tle innych problemów społecznych.” W skali całego kraju na pierwsze miejsce wysuwa się problem bezrobocia, kolejno spadek stopy życiowej, przemoc i

agresja na ulicach, picie alkoholu przez młodzież oraz alkoholizm, który przecież tak blisko powiązany jest z pierwszymi problemami. Zubożenie społeczeństwa pozytywnie koreluje ze wzrostem spożywania alkoholu.

Spożycie alkoholu w Polsce od wielu lat utrzymuje się ciągle na wysokim poziomie. Polacy piją dużo, często przekraczając tzw. „próg trzeźwości”, a przy tym piją coraz młodszy ludź. Nowe style życia, otwarcie granic, wymienialność towarów i usług spowodowały gwałtowny wzrost popytu na różnego rodzaju substancje psychoaktywne, w tym alkohol.

W gminie Lubiewo problem alkoholizmu pojawia się na wysokim trzecim miejscu ważnych problemów społecznych. Zjawisko to jest jednak dość powszechne w całej Polsce.

W badaniach sprawdzono kilka zagadnień, m.in. jaka jest wiedza i stosunek do alkoholu.

Na początek sprawdzono, czy alkohol zawarty w piwie lub winie jest mniej szkodliwy od tego w wódce. 87 osób stwierdziło, że jest tak samo szkodliwy, 6 osób że jest mniej szkodliwy, 7 osób nie miało zdania.

Podczas badań przeprowadzonych wśród osób dorosłych zwrócono uwagę na zmiany w obyczajowości spożywania alkoholu w swoim środowisku, a jeśli tak, czym one mogłyby być spowodowane. 54% stwierdziło, że nie zauważyło zmian na

przestrzeni ostatnich 10 lat, 34%, że zdecydowanie spożycie alkoholu wzrosło, a 10% - że zmalało.

Występują różnice w odpowiedziach w zależności od płci. Kobiety są raczej skłonne nie zauważać zmian spożycia alkoholu (tak twierdzi 56% spośród z nich, u mężczyzn jest to zaledwie 45%). Więcej mężczyzn (40%) niż kobiet (32%) widzi wzrost spożywania alkoholu. Spadek spożycia alkoholu deklaruje 9% zarówno kobiet i 15% mężczyzn.

Kolejne pytanie dotyczyło spożywania alkoholu, jego częstotliwości i rodzaju, przez badanych. Największą popularnością cieszy się piwo, które 18 osób spożywa kilka razy w miesiącu, a 15 osób 2-3 razy w tygodniu. Piwo jest jedynym alkoholem wypijanym codziennie (1 osoba) lub raz w tygodniu (2 osoby). Może to być związane przede wszystkim z jego ceną. Na następnym miejscu plasuje się wino – 16 osób deklaruje picie kilka razy w miesiącu. Drinki są pite przez 11 osób kilka razy w miesiącu, oraz przez 11 osób rzadziej, zaś 4 osoby piją 2-3 razy w tygodniu. Na ostatnim miejscu znajduje się wódka – 9 osób spożywa wódkę kilka razy w miesiącu, 2 osoby rzadziej, zaś jedna osoba 2-3 razy w tygodniu. Aż 21 osób zadeklarowało niepicie, co jest ponad jedną piątą badanej populacji i bardzo wysokim wynikiem. Zdecydowana większość to kobiety – 25% kobiet i 5% mężczyzn nie spożywa alkoholu. Warto podkreślić, że badanie pokazało, że jeśli osoby spożywają alkohol, to niewielki odsetek robi to często. W przeważającej mierze osoby deklarujące spożywanie cięższych trunków, jak drinki czy wódka, spożywały alkohol kilka razy w miesiącu lub rzadziej.

Jeśli chodzi o preferencje płci, kobiety najczęściej sięgają po piwo – 16% spośród nich kilka razy w miesiącu, oraz drinki – 11% spośród nich kilka razy w miesiącu oraz 11% rzadziej. Zdecydowanie niszowym zainteresowaniem cieszy się wino i wódka. Z kolei mężczyźni najbardziej preferują piwo – aż 50% deklaruje picie piwa 2-3 razy w tygodniu, kolejne 25% kilka razy w miesiącu, zaś 5% deklaruje picie piwa codziennie. W następnej kolejności występuje wódka, którą 35% mężczyzn spożywa kilka razy w miesiącu. Drinki i wino cieszą się umiarkowanym zainteresowaniem wśród mężczyzn. 15% spośród nich deklaruje spożywanie drinków 2-3 razy w tygodniu, zaś 10% kilka razy w miesiącu. Wino spożywa 15% mężczyzn kilka razy w miesiącu.

Jak widać, mieszkańcy gminy Lubiewo piją umiarkowanie często. Preferencje uwarunkowane są płciowo. Wydaje się, że problem nadmiernego spożywania alkoholu jest umiarkowany.

Kolejnym ważnym zagadnieniem poruszonym w badaniach był problem nadużywania alkoholu. Na pytanie o zdefiniowanie alkoholizmu. Najwięcej badanych wskazuje na chorobę, którą można powstrzymać (51 osób), utratę kontroli nad własnym życiem (43 osób) oraz problemy z silną wolą (21 osób). Takie podejście wskazuje na dużą świadomość i znajomość tematu oraz jest wyrazem empatii i zrozumienia problemu. Co dziesiąty badany mówi o alkoholizmie jako o chorobie nieuleczalnej, a alkoholika utożsamia z osobą, która zawsze będzie piła. Należy więc zwrócić szczególną uwagę na edukację w tym zakresie.

Alkoholizm z medycznego punktu widzenia jest chorobą, z którą należy walczyć poprzez specjalistyczną pomoc oraz wsparcie najbliższych. Ta wiedza powinna być dana każdemu, gdyż w każdej rodzinie może pojawić się ten problem.

Wielokrotnie przeprowadzone badania przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie pozwalają na statystyczne wyliczenie, jaka liczba mieszkańców ma problemy z alkoholem. (tabela nr 6)

Tabela nr 6 Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Liczba osób z różnymi problemami		w Polsce mieszka 38 mln osób	W gminie Lubiewo 5883 mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok.2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 117 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4 % populacji	ok. 1,5 mln	ok. 235 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinie alkoholików	ok.4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 235 osób
Osoby pijące szkodliwie	5 – 7 % populacji	2 - 2,5 mln	294 – 411 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok. 2 mln osób dorosłych i dzieci	około 300 osób dorosłych i dzieci

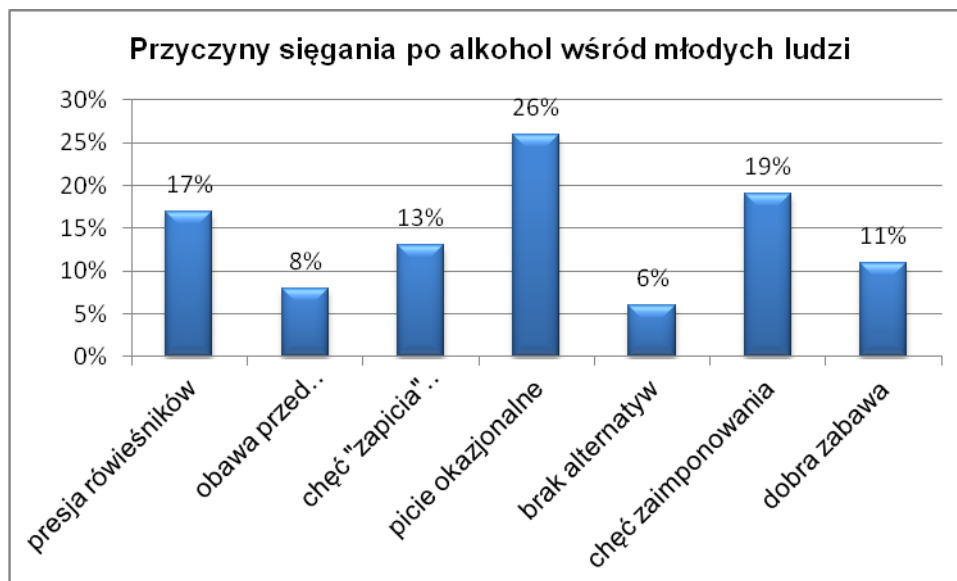
Gmina Lubiewo liczy 5883 mieszkańców. Szacować należy, że w gminie żyje około 117 osób uzależnionych od alkoholu i około 294-411 osób pijących szkodliwie i ryzykownie. Wokół nich żyją dorośli członkowie rodzin (małżonkowie, rodzeństwo, rodzice, dziadkowie), czyli dalsze 235 mieszkańców. Toksyczne zachowania nadużywających alkoholu, wywołuje u najbliższych zaburzenia występujące z różnym nasileniem, nazwane współuzależnieniem. W rodzinach, gdzie występuje problem z alkoholem żyje około 235 dzieci. Nadużywanie alkoholu towarzyszy bardzo często występowanie przemocy. Powyższe dane wynikają z szacunków przeprowadzonych przez PARPA i na zasadzie analogii zostały obliczone dla gminy Lubiewo. Podane liczby różnią się od danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubiewie i Posterunku Policji w Bysławiu, czy innych dostępnych danych przedstawionych w programie. Rozbieżności wynikają z faktu, że wymienione jednostki nie zawsze mają dostęp do wszystkich danych.

2.Spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży

Z otrzymanych badań wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Do picia alkoholu przyznaje się 10 % uczniów szkół podstawowych oraz 79 % gimnazjalistów . Wyniki są zgodne z najnowszymi sondażami publikowanymi przez CBOS, wskazującymi alkohol jako środek psychoaktywny najbardziej rozpowszechniony wśród młodych ludzi w porównaniu z papierosami i narkotykami.

Znacznie rozpowszechnione w gminie Lubiewo jest również palenie papierosów – w grupie uczniów szkół gimnazjalnych wyniosło 37%. Rezultaty są zgodne z wynikami ogólnopolskich sondaży, wskazującymi na spadek popularności papierosów w grupie młodzieży i wzrost odsetka osób niepalących. W sondażu przeprowadzony w 2008 roku przez KBPN jedynie 38% młodych ludzi zadeklarowało palenie papierosów.

Jak to już zostało zaznaczone, alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną używką w środowisku młodych ludzi, co potwierdzają prowadzone sondaże. Przyczyny sięgania po alkohol mogą być różne, od społecznych i towarzyskich, po próbę radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Otrzymane rezultaty przedstawiono na wykresie.

Jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu dzieci i młodzież podawały okazje towarzyskie, takie jak urodziny, wizyty w pubie bądź dyskoteci. Jest to zgodne z polską obyczajowością, według której spotkania rodzinne i towarzyskie powinny odbywać się przy napojach alkoholowych. W następnej kolejności podkreślano stosowanie alkoholu, by zaimponować innym. Dopiero na trzecim miejscu znalazła się presja rówieśników, a po niej zażywanie alkoholu w celu radzenia sobie z problemami.

Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wynosił dla poszczególnych grup wiekowych: 7,6 lat – uczniowie szkół podstawowych, 12,8 – gimnazjaliści. Na podstawie otrzymanych wyników można zaobserwować niepokojące zjawisko, według którego wiek kontaktu z alkoholem obniża się w poszczególnych grupach. Powinna być to alarmująca informacja dla rodziców i opiekunów. Z drugiej strony może ona wskazywać rosnące przyzwolenie rodziców na kontakt własnych dzieci z alkoholem. Jeżeli chodzi o zróżnicowanie między płciami w kwestii spożywania alkoholu, w szkołach podstawowych wśród uczniów przyznających się do picia alkoholu chłopcom (27%) zdarzało się to równo często jak dziewczynkom (25%). W gimnazjum alkohol pije 81% chłopców i 78% dziewczyn, co stanowi bardzo duży odsetek młodych ludzi mających kontakt z alkoholem.

Wyraźnie widać tendencję wzrostową w dostępności alkoholu w otoczeniu młodych ludzi. Wśród uczniów szkół podstawowych 9% ankietowanych uznało zakup alkoholu za czynność łatwą bądź raczej łatwą, natomiast podobnej odpowiedzi

udzieliło już zdecydowanie więcej gimnazjalistów – 44%. Otrzymane rezultaty mogą być szczególnie alarmujące. Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, wyraźnie zabraniającej sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Jeśli chodzi o okoliczności pierwszego kontaktu z alkoholem, wśród uczniów szkół podstawowych najczęściej uczniów wskazało picie w domu, zaś najczęściej uczniów szkół gimnazjalnych wskazało na okres wakacji. Picie alkoholu po raz pierwszy w czasie wakacji zadeklarowało 18% uczniów szkół podstawowych oraz 51% gimnazjalistów. W grupie uczniów szkół podstawowych 46% dzieci wskazało dom jako miejsce, gdzie po raz pierwszy spożywało napoje alkoholowe. Jest to istotna informacja, ponieważ może wskazywać na mało rygorystyczne postawy rodziców wobec picia alkoholu przez ich dzieci, nawet w niewielkich ilościach podczas spotkań rodzinnych. Takie zachowanie rodziców daje dzieciom przyzwolenie na spożywanie alkoholu w przyszłości. Wśród innych okoliczności dzieci i młodzież podawały przyjęcia, wycieczki, prace polowe oraz sąsiedztwo.

Na podstawie przeprowadzonych badań wśród dzieci i młodzieży na terenie szkół w gminie Lubiewo przez Studium Profilaktyki i Diagnostyki w Krakowie opracowano następujące wnioski:

- ❖ Spożywanie napojów alkoholowych przez młode osoby jest bardzo poważnym problemem, przyznało się do niego 26% uczniów szkół podstawowych oraz 79% gimnazjalistów.
- ❖ Młodzi mieszkańcy gminy Lubiewo najczęściej sięgają po alkohol okazjonalnie podczas przyjęć i spotkań. Osoby pijące alkohol często chcą zaimponować innym lub odczuwają presję rówieśników. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież coraz częściej wskazują chęć rozwiązania własnych problemów. Traktowanie alkoholu jako lekarstwa na problemy nie pozwala realnie stawić im czoła, jednocześnie może stanowić drogę do uzależnienia.
- ❖ Niepokojąca jest informacja, że pierwszy kontakt uczniów szkół podstawowych z alkoholem lub papierosami miał miejsce w domu, co może świadczyć o przyzwoleniu na tego typu zachowania ze strony rodziców.

- ❖ Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że rodzice często nie zauważają tego, że ich dzieci znajdują się pod wpływem alkoholu i narkotyków. Uzyskane wyniki powinny zaalarmować rodziców i opiekunów, aby poświęcali swoim dzieciom więcej uwagi i nie zapominali o odpowiedzialności, jaką za nie ponoszą.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwróciła się do pedagogów szkolnych z prośbą o określenie głównych obszarów problemowych występujących w poszczególnych placówkach szkolnych. Na podstawie uzyskanych informacji przygotowano zestawienia najważniejszych problemów wraz z prawdopodobnymi przyczynami ich występowania.

Problemy wychowawcze przejawiające się na terenie Zespołu Szkół w Lubiewie i Bysławiu w roku 2012r .

Mówiąc o problemach lub trudnościach wychowawczych najczęściej chodzi nam o niewłaściwe zachowania dzieci i młodzieży utrudniające pracę wychowawczą rodzicom i nauczycielom. Są to zachowania niezgodne z obowiązującymi normami współżycia społecznego, a szczególnie niezgodne z regulaminami obowiązującymi w szkole.

Na terenie ZS w Lubiewie i ZS w Bysławiu do nich zaliczyć można:

- Złe zachowania niektórych uczniów na lekcjach, w świetlicy szkolnej, autobusie.
- Pojedyncze ucieczki z lekcji, w przypadku jednego ucznia wagary szkolne (w ostatnim roku liczba opuszczonych godzin przez uczniów wzrosła).
- Spóźnienia na lekcje.
- Wulgaryzacja słowna wobec kolegów, koleżanek.
- Brak umiejętności komunikacyjnych u dzieci oraz nieumiejętność radzenia sobie z własnymi emocjami – stąd biorą się zachowania agresywne.
- Dokuczanie koleżankom lub kolegom, przezywanie , wyśmiewanie, popychanie, kłótnie pomiędzy kolegami, koleżankami. uderzenie lub zastraszanie (postawy agresywne).
- Pojedyncze kradzieże – telefonu komórkowego lub pieniędzy.
- Niszczenie mienia szkolnego.
- Samowolne opuszczanie terenu szkoły – wyjścia do sklepu.

- Podejmowane próby palenia tytoniu lub picia alkoholu poza szkołą, podczas wakacji (nie było takich problemów na terenie szkoły).
- Kłamstwa wobec nauczycieli.

Wiele jest przyczyn trudności wychowawczych, wśród najważniejszych zaliczyć można :

- przyczyny wrodzone,
- przyczyny tkwiące w środowisku rodzinnym- dezintegracja rodziny (alkoholizm, rozwody), dzieci niechciane lub odrzucone,
- niewłaściwa atmosfera wychowawcza oraz wulgaryzm rodziców,
- sytuacja szkolna dziecka,
- czynniki genetyczne – uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, choroby, upośledzenia umysłowe,
- trudności materialne rodziny, a co za tym idzie niemożności zaspokojenia wszystkich potrzeb dzieci, u których może wystąpić silne pragnienie posiadania jakiejś rzeczy,
- trudności dydaktyczne dzieci, wynikające z małych możliwości intelektualnych dzieci lub zaburzeń funkcji analizatorów odpowiedzialnych za czytanie i pisanie , a co za tym idzie brak sukcesu i uznania w szkole.

Szkoła podejmuje szereg działań zapobiegającym lub minimalizującym problemy wychowawcze. Nie ma zbyt dużego wpływu na sytuację rodzinną dziecka. Nauczyciele odbywają wizyty domowe, przeprowadzają rozmowy i edukują rodziców oraz współpracują z instytucjami wspomagającymi rodzinę.

Uczniowie w szkole poddawani są oddziaływaniom wychowawczym zarówno przez wychowawców, nauczycieli uczących, pedagogów i psychologa. Uczniowie uczestniczą w zajęciach profilaktyczno – edukacyjnych, socjoterapeutycznych, zapobiegającym zachowaniom agresywnym, są kierowani do Świetlicy Profilaktyczno- Wychowawczej w Lubiewie, oraz na badania do Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Tucholi.

W szkole opracowany został regulamin frekwencji, który poddawana jest stałemu monitorowaniu.

Przedstawione problemy potwierdzają konieczność zapewnienia dzieciom i młodzieży zajęć uczących właściwego spędzania wolnego czasu i będącego alternatywą wobec sięgania po używki.

Właściwie zorganizowane zajęcia pozalekcyjne, zajęcia sportowe oraz wyjazdy z programami profilaktycznymi są jedną z form udzielania pomocy dzieciom narażonym na zaburzenia życia rodzinnego wynikającego z problemów alkoholowych lub bezrobocia.

W gminie Lubiewo widoczne są też skutki związane z alkoholizmem na podstawie przekazanych danych przez Komisariat Policji w Bysławiu.

Tabela nr 7. Zachowania patologiczne, które doprowadziły do konfliktu z prawem.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ilość w latach			
	2009	2010	2011	2012
1.Przestępstwa popełnione pod wpływem alkoholu	42	38	25	27
• kradzieże i włamania	0	0	0	0
• znęcanie się nad rodziną	1	1	0	1
• groźby karalne	0	0	0	1
• wypadki drogowe	1	2	0	0
• uszkodzenia mienia	2	0	0	0
• kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości	26	19	16	15
• kierowanie pojazdem innym niż mechaniczny w stanie nietrzeźwości	12	15	9	10
• usiłowanie wręczenia korzyści majątkowych	0	1	-	0
2.Wykroczenia popełnione w stanie po spożyciu alkoholu	6	9	4	15
• kierowanie pojazdem w stanie po spożyciu alkoholu	4	6	3	15
• podejmowanie czynności zawodowych w stanie nietrzeźwości	0	1	1	-
• uszkodzenie mienia	1	1	-	-
• bezpodstawne wezwanie interwencji	1	1	-	-

3.Inne	-	0	-	15
• interwencje domowe	28	31	14	9
• interwencje w miejscach publicznych	26	21	77	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Posterunku Policji w Bysławiu.

Z danych zawartych w tabeli niepokojąca jest liczba przypadków prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości.

Jednym z problemów społecznych w gminie Lubiewo jest **bezrobocie**, które wpływa negatywnie na całe społeczeństwo.

W ostatnich latach XX wieku w Polsce dokonały się liczne zmiany polityczne, gospodarcze, kulturowe i techniczne. Przeobrażanie rzeczywistości postawiło społeczeństwu polskiemu zadanie zrozumienia tych przemian, zaakceptowania ich oraz dostosowania się do nowej rzeczywistości. Wprowadzane reformy obejmowały liczne sfery życia społecznego. Niejednokrotnie ludzie trwali przy dotychczasowych przyzwyczajeniach nie potrafiąc odnaleźć się w nowych realiach. Wydarzenia sierpniowe 1980 roku doprowadziły do zburzenia porządku do jakiego zdążyliśmy się przyzwyczaić. Społeczeństwo polskie wkraczało w świat demokracji, wolności słowa. Wraz z kryzysem, a następnie upadkiem socjalizmu w coraz większym stopniu stawaliśmy się społeczeństwem kapitalistycznym, z własnością prywatną.

Przyzwyczajeni do socjalnego państwa, które zapewniało nam pracę i środki do życia nadal oczekujemy wsparcia od państwa. Wychowani w duchu bierności z trudem podejmujemy decyzje. Obecnie bardzo często można spotkać osoby niezadowolone z dokonanych przemian, które tęsknią za dawnym ustrojem i ładem.

Sytuacja, w której ludzie pozbawieni szans na pracę i rozwój własnych zdolności oraz wykazanie swej użyteczności dla społeczeństwa wyraźnie wpływa na ich psychikę. Im dłużej pozostają bez pracy, tym mniejsze są szanse na znalezienie jej ponownie. Bezrobotny jest zależny od innych. Każdy człowiek odczuwa to jako utratę znaczenia w społeczeństwie. Brak pracy osłabia jego początkowe poczucie wspólnoty interesów z ludźmi pracującymi. Bezskuteczność poszukiwań pracy i ogarniająca rozpacz prowadzą przeważnie bezrobotnych mężczyzn – głowy rodziny – do zupełnego zubożenia, do całkowitego pogrążenia się w zabójczej atmosferze beznadziei, która panuje w domu. Często uciekają w alkoholizm lub świat

przestępczy. Tracąc rolę zatrudnionego lub uczącego się każdy człowiek usuwa się z kręgu, z którym łączyły go dotychczas szczególne więzi. Ten upadek z biegiem czasu pociąga za sobą pesymizm i zamknięcie się w sobie. Ma coraz mniej do zaoferowania innym. Widzi tylko swoją biedę. Nie prowadzi życia kulturalnego i towarzyskiego tak niezbędnego do prawidłowego, zdrowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Skutki bezrobocia dotyczą jednostkę pozostającą bez pracy, ale także jej rodzinę. Taka sytuacja zakłóca, a czasem uniemożliwia jej wypełnianie zadań. Najbardziej oczywiste jest, że bezrobocie załamuje realizację funkcji ekonomiczno-konsumpcyjnej rodziny, która musi być spełniona, jeżeli rodzina ma trwać i wychowywać dzieci.

Osoby nie mające pracy mogą korzystać z zasiłków, zapomogi itp. ale to nie wystarcza na utrzymanie. Wielu bezrobotnych sięga po alkohol by zapić swój smutek. Objawami alkoholizmu jest twierdzenie, że alkohol odpręża i daje ulgę, redukuje napięcie i niepokój, osłabia poczucie winy, ośmiela, ułatwia zaśnięcie itp. Utrata pracy, albo niemożność jej znalezienia, pomimo nieraz starannego przygotowania zawodowego, jest przyczyną głębokiej frustracji, poczucia zawodu życiowego, rodzi uprzedzenia i niechęci do istniejącego ładu społecznego.

Bezrobotny traci swą pozycję w małżeństwie i rodzinie, obniża się jego autorytet w oczach współmałżonka i dzieci. Źle zaczynają układać się stosunki rodzice – dzieci, ponieważ rodzice nie mogą zaspokoić oczekiwań konsumpcyjnych potomstwa. Rynek oferuje mnóstwo atrakcyjnych towarów, a masmedia lansują określony poziom konsumpcji – niedostępny dla ubogich. Obniża się pozycja dzieci bezrobotnych w środowisku rówieśniczym, co nie uchodzi uwagi rodziców. Narasta poczucie lęku o przyszłość własną i dzieci.

Konflikty, wzajemne żale, obwinianie się, poczucie zawodu, bezradność wobec dzieci, dla których przestaje się być autorytetem, to wszystko naraża trwałość rodziny, nie sprzyja wypełnianiu niezwykle ważnej funkcji rodziny, jaką jest poczucie bezpieczeństwa.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Tucholi z gminy Lubiewo zarejestrowanych jest **362** osób bezrobotnych, w tym **80** osób z prawem do zasiłku i 282 osób bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Tabela Nr 8 Rozszerzona informacja o bezrobociu w gminie Lubiewo (na podstawie danych z PUP w Tucholi.)

Wyszczególnienie	ogółem	kobiety
1. Liczba bezrobotnych	362	201
W tym		
- poprzednio pracujących	278	146
- ze zwolnień grupowych	7	4
- z prawem do zasiłku	80	36
- osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	39	19
2. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy	334	185
- niepełnosprawni	25	15
- do 25 roku życia	119	64
- powyżej 50 roku	45	16
- długotrwale	165	105
- bez kwalifikacji zawodowych	96	49
- bez doświadczenia zawodowego	96	61
- bez wykształcenia średniego	233	120
- samotnie wychowujący najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	29	19
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka		45
- którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	1	0

Niskie wykształcenie oraz długotrwale bezrobocie mogą tworzyć syndrom czynników potęgujących ryzyko zagrożenia problemem alkoholowym w gminie.

V. Zadania i kierunki działań na rok 2013

Działania podejmowane przez samorząd gminy wynikają z zadań określonych w art.4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości. W szczególności zadania te obejmują:

- ❖ zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- ❖ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- ❖ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- ❖ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- ❖ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,

- 1) Kontynuowanie działalności Punktu Pomocy Rodzinie w Lubiewie i w Bysławiu dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym:
 - a) Finansowanie specjalisty – terapeuty,
 - b) Prowadzenie konsultacji dla osób uzależnionych i współuzależnionych
 - c) Finansowanie specjalisty psychologa świadczącego usługi zdiagnozowania problemów całej rodziny i zaplanowania pomocy dla wszystkich jej członków.
 - d) Finansowanie kosztów badania osób w przedmiocie uzależnienia przez biegłego psychiatrę sądowego oraz psychologa na potrzeby wniosków kierowanych do Sądu Rejonowego o wszczęcie postępowania w celu poddania się leczeniu przymusowego.
 - e) Finansowanie kosztów sądowych zgodnie z ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Podstawowe zadania Punktu pomocy Rodzinie

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego;

- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale niezależnych od zmiany szkodliwego wzoru picia;
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po leczeniu w placówce odwykowej);
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwości uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej; .
- udzielanie pomocy młodzieży pijącej się oraz ich rodzinom.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą:

- 1) Wspieranie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Promocja ogólnopolskiego systemu pomocy ofiarom przemocy „Niebieska linia” poprzez współfinansowanie telefonu zaufania.
- 3) Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy służb.
- 4) Udzielanie porad przez psychologa.
- 5) Ścisła współpraca psychologa i terapeuty z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
- 6) Promocja ogólnopolskiego systemu pomocy ofiarom przemocy „Niebieska Linia” poprzez współfinansowanie telefonu zaufania, zgodnie z zawartym porozumieniem.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

- 1) Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych programów profilaktycznych „Spójrz inaczej” i „Nasze spotkania” dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców.

- 2) Finansowanie zajęć w świetlicach profilaktyczno-wychowawczych w Lubiewie i Bysławiu.
- 3) Finansowanie zajęć dla dzieci w czasie ferii zimowych.
- 4) Prowadzenie w ramach profilaktyki problemowej zajęć sportowych.
- 5) Przeprowadzanie wśród dzieci i młodzieży programu przeciwdziałania agresji (Trening Zastępowania Agresji ART).
- 6) Organizowanie i sfinansowanie letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w szkołach.
- 7) Edukacja rodziców w zakresie utrzymania abstynencji: nikotynowej, alkoholowej i wszelkich używek zmieniających świadomość.
- 8) Prowadzenie lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich kampanii edukacyjnych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- 1) Dofinansowanie zadań ujętych w gminnym programie realizowanych przez organizacje pozarządowe, posiadających w statucie zapis określający ich zaangażowanie w sprawy związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych czy narkomanii.
- 2) Dofinansowanie działalności świetlic środowiskowych realizujących organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- 3) Finansowanie szkoleń, porad dla realizatorów Gminnego Programu Profilaktyki oraz członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mające na celu zwiększenie kompetencji w/w osób.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny, czyli kierować sprawę bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora. Postępowanie z tego zakresu prowadzone jest na podstawie przepisów o postępowaniu karnym. Sprawy w których gmina występuje jako oskarżyciel publiczny odbywają się w trybie uproszczonym. Wniesienie aktu

oskarżenia do sądu musi być poprzedzone przeprowadzeniem postępowania dowodowego, które należy do kompetencji policji. Wójt może w drodze upoważnienia wskazać osobę do reprezentowania gminy przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. W tej roli może wystąpić radca prawny lub adwokat.

VI. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi

Organ wydający zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych może zlecić przeprowadzenie kontroli zasad obrotu napojami alkoholowymi instytucjom uprawnionym do przeprowadzenia tego rodzaju kontroli lub Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół.

VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Pełnomocnika ds. rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubiewie składa się z 7 osób, które reprezentują różne środowiska społeczne. Do jej zadań należy:

- ❖ opiniowanie wniosków w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży lub w miejscu sprzedaży,
- ❖ opiniowanie decyzji o cofaniu zezwoleń w przypadku naruszenia zakazu sprzedaży,
- ❖ rozpatrywanie wniosków wpływających do komisji,
- ❖ kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, zgodnie z ustawą,
- ❖ opracowanie założeń do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ❖ dokonywanie kontroli placówek handlowych,
- ❖ wykonywanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i składanie rocznego sprawozdania Wójtowi,
- ❖ inne zadania wynikające z Programu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest miejscem, gdzie najczęściej zgłaszają się po pomoc członkowie rodzin z problemem alkoholowym, przede wszystkim dlatego, że komisja podejmuje czynności zmierzające do wydania

orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W ramach działań wynikających z instytucji prawnej zobowiązania do leczenia komisja wykonuje następujące czynności:

- przyjmuje zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
- wzywa na rozmowę osobę, co do której wpłynęło zgłoszenie,
- w przypadku jeśli wezwana osoba nie zgodzi się dobrowolnie poddać leczeniu, kieruje na badania przez biegłych(psycholog i psychiatra),
- przygotowuje dokumentację związaną z postępowaniem sądowym,
- składa wnioski o wszczęcie postępowania do sądu.

O zastosowaniu wobec osoby uzależnionej zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego stanowi Sąd Rejonowy, który wydaje postanowienie w tej sprawie.

Szczególny zakres działania komisji i tryb pracy określa regulamin.

Członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie za:

1. Prowadzenie kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych (każdorazowo za przeprowadzoną kontrolę).
2. Pracę w komisji (za każde posiedzenie).
3. Wynagrodzenie za pracę dla członków komisji ustala się w 2013r. w wysokości 5 –krotnej diety obowiązującej zgodnie z zarządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie diet i innych należności z tytułu podróży służbowych na terenie kraju.
4. Wynagrodzenie dla pełnomocnika ds. rozwiązywania problemów alkoholowych ustala się w wysokości 700,00 zł.(brutto) miesięcznie i wypłacane jest na podstawie umowy zlecenia.

Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie umowy – zlecenia za rzeczywisty udział w pracach komisji lub w prowadzonej kontroli punktów sprzedaży, potwierdzony listą obecności.

VIII. Podział zadań i środków finansowych.

Planowane dochody za wydawanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w 2013 roku powinny wynieść 96760, 00 zł

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót alkoholem. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację zadań określonych w w/w Programie.

L.P	ZADANIA	KWOTA W ZŁ
1.	Szkolenia dla członków komisji	2043,00
2.	Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i rodziców w Zespole Szkół w Lubiewie (szkoła podstawowa), program realizowany jest od września do czerwca przez 3 nauczycieli z Zespołu Szkół w Lubiewie , stawka godz. 20zł.	24x20x3= 1440,00
3.	Program dla uczniów przejawiających zachowania agresywne prowadzony w Zespole Szkół w Bysławiu przez trzech trenerów w wymiarze 30 godz.(stawka za godz. 20 zł)	30x20x3=1800,00 100,00 –materiały papiernicze
4.	Działalność Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej w Lubiewie <ul style="list-style-type: none"> • wynagrodzenia wychowawców • wynagrodzenia sprzątaczk • energia i gaz • środki czystości 	7200,00 2600,00 2500,00 800,00
5.	Działalność Świetlicy Profilaktyczno - Wychowawczej w Bysławiu <ul style="list-style-type: none"> • wynagrodzenia wychowawcy • środki czystości 	8100,00 800,00
6.	Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	12000,00
7.	Koszty sądowe w tym opłata za opinie biegłych	2000,00
8.	Działalność punktów konsultacyjnych dla osób z problemami alkoholowymi w Lubiewie i Bysławiu	20000,00
9.	Realizacja zajęć pozalekcyjnych sportowych oraz sportowo –rekreacyjnych <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia z badmintona w ilości 100 godz. • zajęcia z tenisa ziemnego ilości 50 godz. w Lubiewie, stawka 18 zł 	1800+318=2118,00 900+159= 1059,00
	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia sportowo –rekreacyjne w Bysławiu w ilości 50 godzin- stawka 18 zł • zajęcia sportowe „Sport sposobem na życie” w Zespole Szkół w Bysławiu „Smyk” –50 godzin • Zajęcia sportowe „W zdrowym ciele zdrowy duch” „Kadet”-50 godz. 	900,00 900,00 900,00
10.	Dzień Profilaktyki w Zespole Szkół w Lubiewie	2000,00

11.	Dofinansowanie programu profilaktycznego w szkole w Klonowie	500,00
12.	Udział w konkursie profilaktycznym w Kęsowie	600,00
13.	Dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	10000,00
14.	Świetlica nasza do życia bez nałogów zaprasza program profilaktyczny w świetlicach wiejskich	4400,00
15.	Festyn sportowo-rekreacyjny „Żyj zdrowo na sportowo” – 1 czerwca w Zespole Szkół w Byławiu	500,00
16.	Program profilaktyczny w Świetlicy Profilaktyczno- Wychowawczej w Lubiewie i Byławiu i organizacja wycieczki	2000,00
17.	Program : Ćwiczymy asertywne zachowania, umiemy mówić nie w Zespole Szkół w Byławiu	500,00
18.	Dofinansowanie działalności Stowarzyszeń	4000,00
Razem		91760.00

Została wydzielona kwota 5.000,00 zł na realizację Programu Przeciwdziałania Narkomanii .

IX. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- 1) Rada Gminy Lubiewo.
- 2) Wójt Gminy Lubiewo.
- 3) Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- 5) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 6) Placówki oświatowo – wychowawcze z terenu gminy.
- 7) Biblioteka Publiczna w Lubiewie z filią w Byławiu.
- 8) Pełnomocnik Wojewody Kujawsko – Pomorskiego ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 9) Komisariat Policji oraz sąd i prokuratura.
- 10) Podmioty gospodarcze.
- 11) Środki masowego przekazu.
- 12) Organizacje pozarządowe.
- 13) Parafie na terenie Gminy Lubiewo.
- 14) Służba Zdrowia.

X. Postanowienia końcowe.

1. Finansowanie realizacji niniejszego programu będzie dokonywane z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzące tę sprzedaż podmioty gospodarcze.

2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będzie promowany przez zamieszczenie informacji o istocie programu i jego założeniach w lokalnej prasie.
3. Wójt Gminy składa każdego roku sprawozdanie Radzie Gminy z wykonania Gminnego Programu.

Przewodniczący Rady Gminy

Lubiewo

Józef Pilarski